

Değişik Gruplarda Hepatit B Seroprevalansı (*)

Hakan ÖZBİLGE (**), Mustafa ULUKANLIGİL (**), S TAŞÇI (**), G ASLAN (**).

ÖZET

Hepatit B virus enfeksiyonları halen ülkemizde önemli bir sağlık sorunudur. Bu çalışmada Şanlıurfa yöresinde Hepatit B bulaşında riskli olabilecek grupların tesbiti ve korunma önlemlerinin alınması amaçlanmıştır. Çalışma grupları; Şanlıurfa Çocuk Esirgeme Kurumu, Kız Yetiştirme Yurdu, hastane personeli, hastane check-up polikliniği olarak belirlenmiştir. Toplam 275 bireyden alınan serumlar mikroELISA yöntemi (Organon Tektime cihazı ve kitleri) ile HBsAg ve Anti-HBs yönünden taranmıştır. HBsAg pozitifliği toplam 31 (%11.27) kişide ve Anti-HBs pozitifliği toplam 58(%21.09) kişide bulunmuştur. HBsAg pozitifliği Çocuk Esirgeme Kurumu'nda 7(%10.60), Yetiştirme Yurdu'nda 58(%7.14), hastane Personelinde 8(%14.81), Check-up polikliniğine başvuran kişilerde ise 31(%11.27) oranında bulunmuştur. Sonuç olarak bölgemizde çocuk popülasyonundaki yüksek HBsAg pozitiflik oranı bebeklik döneminde yapılacak aşılamanın özellikle toplu yaşanan yerlerdeki gerekliliğini ortaya koymaktadır. Hastane personelindeki yüksek HBsAg pozitifliği sağlık personelinin eğitimine daha fazla önem verilmesini gerektirmektedir.

Anahtar Kelimeler: HBsAg, anti-HBs, hepatit B taşıyıcılığı

SUMMARY

Seroprevalance of Hepatitis B in Different Groups

Hepatitis B virus infections are still a major health problem in Turkey. In this study, we aimed to determine and to protect the risk groups for hepatitis B infections in Şanlıurfa region. Şanlıurfa orphanage and hospital personnel and check-up clinics were included in the study. 275 samples were screened for HBsAg by microELISA technique (Organon tech-time apparatus and.) While 31 subjects (11.27%) were found positive for HBsAg, Anti-HBs positivity was found in 58 subjects (21.09%). 7(10.60%) in orphanage, 8(14.81%) in hospital personnel, and 31(11.27%) in check-up clinics were found positive for HBsAg. High HBsAg positivity especially in children population, makes the vaccination of children necessary during infancy. On the other hand, it is obviously important to educate hospital personnel to decline the high rate of HBsAg positivity.

Key words: HBsAg, anti-HBs, hepatitis B carriage

GİRİŞ

Dünyada 300 milyondan fazla insanın HBV taşıyıcısı olduğu ve her yıl 250.000 den fazla insanın bu enfeksiyon nedeniyle öldüğü bildirilmektedir. Hepatit B virüs enfeksiyonunun Türkiye'de prevalansının %4-10 arasında değiştiği ve en az her üç kişiden birinin HBV ile infekte olduğu bildirilmiştir(1). Bizim çalışmamızdaki amaç Şanlıurfa bölgesinde Hepatit B bulaşında riskli olabilecek grupların tesbiti ve bu konuda korunma önlemlerinin alınmasıdır.

GEREÇ ve YÖNTEM

Araştırmamızda 4 farklı grup yer almıştır. Şanlıurfa Çocuk Esirgeme Kurumundan 66 çocuk, Kız Yetiştirme Yurdundan 70 öğrenci, hastane personelinde 54 kişi, hastanemizin check-up polikliniğine başvuran yetişkinlerden rastgele seçilen 85 kişi olmak üzere toplam 275 kişi çalışmaya alınmıştır. Bu kişilerin serumlarında ELISA yöntemi ile HBsAg ve Anti-HBs araştırılmıştır. Çalışmamızda Organon marka ELISA kitleri ve Organon tektime cihazı kullanılmıştır. Çalışan bireylerin yaş ve cinsiyet özellikleri ise Tablo 1 de gösterilmiştir.

(*) XXVII. Türk Mikrobiyoloji Kongresi (1996, Antalya)'nde sunulmuştur

(**) Harran Üniversitesi Tıp Fakültesi Mikrobiyoloji Anabilim Dalı, ŞANLIURFA

Tablo1. Çalışma gruplarının özellikleri

Gruplar	Yaş ort.	Kadın	Erkek	Toplam Hasta
ÇEK	10.52	20	46	66
Kız yurdu	154.43	70	0	70
Hast.Per.	28.76	32	22	54
Check-up	38.25	49	36	85
Toplam	23.24	171	104	275

BULGULAR

Değişik gruplardaki HBsAg ve Anti-HBs markırlarının durumu Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Çeşitli gruplarda hepatit B markırlarının durumu

	Ek Yurdu		Yeti. Yurdu		Hast. Pers.		Check-up P.		Toplam	
	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde	Sayı	Yüzde
HBsAg (+)	7	10.60	5	7.14	8	14.81	11	12.94	31	11.27
Anti HBs (+)	16	24.25	12	17.14	11	20.37	19	22.35	58	21.09
Her ikisi (+)	43	65.15	53	75.72	35	64.82	55	64.71	186	67.64
Toplam	66	100.00	70	100.00	54	100.00	85	100.00	275	100.00

TARTIŞMA

Bölgemizde yapılan çalışmalarda HBsAg pozitifliği %6.9 ile %20 arasında değişik oranlarda bulunmuştur (2,3,4,5,6).

HBV infeksiyonlarının en sık bulaş yolu parenteraldir. Ancak HBsAg portörlerin tükürüklerinde, ter, semen ve vajinal sıvılarında da bulunmaktadır (7,8). Bu nedenle aile içi bulaş ve anneden bebeğe geçiş sıklıkla rastlanıldığı gibi toplu olarak yaşanan yerlerde ortak kullanılan malzemelerle (kontamine vücut sıvılarının bulaşmasına yol açacak diş fırçası, oyuncak, vs...) de bulaşma riski vardır. Böyle risk altındaki gruplarda (hemodializ hastaları, genelev kadınları, hastane çalışanları, ailesinde HBV infeksiyonu olanlar, öğrenci yurtları vs.) HBV infeksiyonu taramaları yapılmakta, bu konuda eğitim verilmekte ve aşılama programları uygulanmaktadır.

İzmir’de yapılan bir çalışmada HBsAg taşıyıcılık oranı hemodializ uygulanan hastalarda %20, hemşirelerde %7 olarak tesbit edilmiştir (9). Yine İzmir’de yapılan bir başka çalışmada hastane personelinde HBsAg pozitifliği %3.1 olarak tesbit edilmiştir (10). Sırmatel ve arkadaşları yaptıkları bir

çalışmada HBsAg pozitifliğini hastane personelinde % 6.1, polis koleji öğrencilerinde %3.4 olarak saptamışlardır (4). Bizim çalışmamızda hastane personelinde HBsAg pozitifliği %14.81 olarak bulunmuştur. Bu yüksek pozitifliğin; HBV infeksiyonunun bölgedeki oranının diğer bölgelere göre daha yüksek olması sebebiyle (bu check-up polikliğine başvuran rastgele seçilmiş olan grupta da görülmektedir) hastane personelinin de HBV infeksiyonu ile daha fazla karşılaştığı ve hastalıktan korunma önlemleri konusunda personelin yeterince önlem almamasına bağlı olduğu düşünülmüştür.

Erzurum’da ilkokul çocuklarında yapılan bir çalışmada HBsAg pozitifliği %7.4 olarak bulunmuştur (11). Elazığda yapılan bir çalışmada HBsAg pozitifliği polis okulu öğrencilerinde %6.9, kıraathane çalışanlarında ise %2 oranında bulunmuştur (13,14). Bizim çalışmamızda ÇEK de %10.60, yetiştirme yurdunda ise %7.147 oranında HBsAg pozitifliği tesbit edilmiştir. HBV infeksiyonunun çocuklardaki seyirinin erişkinlere göre daha ciddi seyirli olduğu göz önüne alındığında bizim çocuk yaş grubunda tesbit ettiğimiz bu yüksek HBsAg değerleri bebeklik döneminde yapılacak aşılanmanın önemini ortaya koymaktadır. Ayrıca çalışmamız kapsamına alınmış olan çocuk popülasyonunun toplu yaşanan merkezlerde bulunmaları, virüsün bulaşım şeklinin önemini de düşündürmektedir. Bunun yanında hastane personelimizde gözlenen yüksek HBsAg pozitiflik oranı ise; sağlık personelinin eğitimine daha fazla önem verilmesinin gerekliliğini vurgulamaktadır.

KAYNAKLAR

1. Balık İ: Dünyada ve Türkiye’de Hepatit B Epidemiyolojisi. “ K. Kılıçturgay (ed): Viral Hepatit92 ”, S:62, Viral Hepatit Savaşım Derneği (1992).
2. Berktaş M, Dalkılıç E, Yavuz TM, Bozkurt H, Akdeniz H, Türkdöğün KM, Irmak H: YYÜ Tıp Fakültesi Araştırma Hastanesi Personelinde Hepatit B Seroprevalansı, Viral Hepatit Derg. 2: 87 (1995).
3. Durmaz R. Durmaz B: Viral Hepatit Ön Tanılı Hastalarda ve Hastane Personelinde HBsAg Pozitifliği, Mikrobiyoloji Bült. 25:261(1991).
4. Sırmatel F, Balcı İ, Karaoğlu İ, Karataş M: Değişik Toplumlarda Hepatit B Yüzey Antijeni Taşıyıcılığı, Viral Hepatit Derg 2: 89 (1996).
5. Kılıç BN, Dünder İH: Çukurova Bölgesindeki Kan

Donörlerinde HBsAg ve Anti-HCV Testlerinin Sonuçları, Viral Hepatit Derg. 2:119 (1996).

6. Türkddoğan KM, Berktaş M, Tuncer I, Akdeniz H, Algül E, Şeker M, Mete R ve arkadaşları: Van Bölgesinde Viral Hepatit B Seroepidemiolojisi, Viral Hepatit Derg. 1:38 (1996)

7. Kılıçturgay K: Türkiye'de Viral Hepatitler. Genel Durum, Medikal Magazin 91:9 (1993).

8. Yaylı G: B tipi Hepatitlerden Korunma " G Yaylı (ed). Viral Hepatit B nin Toplumdaki Yeri ve Korunma Simpozyumu" S:31, Haydarpaşa Numune Hastanesi, İstanbul (1990).

9.Coşkun Ş, Keskin M, Önal O : Normal ve Riskli Gruplarda Hepatit B İnfeksiyon Prevalansı, Viral Hepatit Derg 2:84 (1996).

10. Ulusoy s, Bilgiç A: Hastane Personalinde Hepatit B Virüs Serolojik Göstergeleri, İnfeksiyon Derg 8:5 (1994).

11. Güraksın A, Ayyıldız A, Paç A, Babacan M : Erzurum Bölgesi İlkokul Öğrencilerinde Hepatit B Prevalansı, İnfeksiyon Derg 6:19 (1992).

12. Akbulut A, Kalkan A, Karagöz K, Akbulut HH, Felek S: Polis Okulu Öğrencilerinde HBsAg Taşıyıcılığının Araştırılması, Viral Hepatit Derg 2:97 (1995).

13. Akbulut A, Felek S, Karagöz K, Kalkan A, Kılıç SS: Kıraathane Çalışanlarında Hepatit B prevalansı, Viral Hepatit Derg 2:100 (1995).

11th European Congress of Clinical Microbiology and Infectious Diseases

1-4 April 2001
Istanbul/Turkey

LOCAL ORGANIZING SOCIETIES

Turkish Microbiological Society
Society of Clinical Microbiology and Infectious Diseases
Society of Infection

Congress Secretariat
ESCMID Executive Office
c/o AKM Congress Service
P.O.Box
CH-4005 Basel/Switzerland
Phone: +41 61 686 77 11
Fax : +41 61 686 77 88
E-mail: info@akm.ch
Web : www.akm.ch/eccmid

Accommodation
TOPKON Travel Ltd.
Bağdat Cd. No.374/5 Şaşkınbakkal
TR-81070-İstanbul/Turkey
Phone: +90 216 467 06 47
Fax: +90 216 467 06 51
E-mail: sales@topkon.com